

แผนอพยพเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคนไทยในมณฑลเสฉวนและนครฉงชิ่ง

1. ข้อมูลทั่วไป

- มณฑลเสฉวนและนครฉงชิ่งตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ตอนในในภาคตะวันตกของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมณฑลเสฉวนเป็นพื้นที่ landlocked ส่วนนครฉงชิ่งเป็นพื้นที่ติดกับแม่น้ำแยงซี

- จำนวนคนไทยในพื้นที่ 348 คน (ณ วันที่ 13 เมษายน 2553)

มณฑลเสฉวนมีคนไทย จำนวน 133 คน

นครฉงชิ่งมีคนไทย จำนวน 215 คน

นอกจากคนไทยซึ่งพำนักอยู่ในพื้นที่แล้ว ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวประมาณ 80,000-100,000 คนเดินทางมาเที่ยวในมณฑลเสฉวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเดือน ก.ย.-พ.ย. และประมาณ 7,000-9,000 คนต่อปีเดินทางมาเที่ยวในนครฉงชิ่ง โดยส่วนใหญ่มักล่องเรือในอ่างเก็บน้ำเขื่อนซานเสี

- ระบบการกู้ภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของจีนถือได้ว่ามีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมาก เนื่องจาก จีนเป็นประเทศที่ประสบภัยธรรมชาติหลากหลายรูปแบบตลอดทั้งปี ทั้งภัยแล้ง อุทกภัย แผ่นดินไหว ไฟป่า ดินถล่ม หิมะถล่ม เพื่อให้การให้การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว รัฐบาลจีนจึงได้ตั้ง China National Committee for Disaster Reduction (NCDR) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและมีหน่วยงานภาครัฐ ทหาร โรงพยาบาล และหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ เป็นส่วนประกอบ และมีสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศจีน

- สำหรับกรณีเกิดผลจากทางการเมืองนั้น ระบบการดูแลควบคุมความเรียบร้อยค่อนข้างเด็ดขาด สถานการณ์วุ่นวายทางการเมืองมักจะยุติได้ในเวลา 1-2 วัน

- ผลกระทบจากการเมืองภายใน

มณฑลเสฉวนเป็นทางผ่านเพื่อเดินทางเข้าสู่เขตปกครองตนเองทิเบตและมีชุมชนชาวทิเบตอาศัยอยู่จำนวนมากทางตะวันตกของมณฑล รวมถึงในนครเฉิงตู ในกรณีที่เกิดปัญหาความรุนแรงในเขตปกครองตนเองทิเบต มณฑลเสฉวนจึงอาจได้รับผลกระทบบ้าง อย่างไรก็ตาม กรณีความขัดแย้งของชนกลุ่มน้อยนั้น รัฐบาลจีนมีแนวทางจัดการปัญหาอย่างเด็ดขาดและส่วนใหญ่จะสามารถควบคุมปัญหาได้ในระยะเวลาสั้น นอกจากนี้ ชาวต่างชาติไม่ใช่เป้าหมายการโจมตีของกลุ่มชนกลุ่มน้อยหัวรุนแรง (เนื่องจากการทำร้ายคนต่างชาติจะก่อให้เกิดแรงต่อต้านจากกลุ่มผู้สนับสนุนนานาชาติได้)

- ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

แผ่นดินไหว

ลักษณะพื้นที่ของมณฑลเสฉวนและนครฉงชิ่งมีที่สูงและภูเขาจำนวนมาก โดยมีมณฑลเสฉวนตั้งอยู่บริเวณรอยแยกเปลือกโลกภูเขาหลงเหมินที่มีความล่อแหลมต่อการเกิดแผ่นดินไหว นอกจากนี้ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักตั้งอยู่ตามภูเขา ที่ราบสูง และเมืองตอนในของมณฑล ซึ่งยากแก่การเข้าถึงกรณีเกิดภัยธรรมชาติ เมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหวดังเช่นที่เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่เมื่อวันที่ 12 พ.ค. 2551 และเส้นทางถูกตัดขาดหรือถูกขวางกั้นจากเหตุแผ่นดินถล่ม การเดินทางเข้าถึงพื้นที่เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยมักเป็นไปโดยลำบาก เนื่องจาก ต้องเดิน

ทางผ่านภูเขาสูง ทางน้ำซึ่งเชื่อมโยงเข้าสู่พื้นที่ตอนในของมณฑลก็ถูกขวางด้วยเขื่อนต่างๆ ทำให้ไม่สามารถใช้เส้นทางน้ำเพื่อเดินทางสู่พื้นที่หลายแห่งได้ อนึ่ง แผ่นดินไหวครั้งร้ายแรงเกิดขึ้นที่ในมณฑลชิงไห่ ติดกับเสฉวน ขนาด 7.1 ริกเตอร์ เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2553 มีผู้เสียชีวิตประมาณ 2,700 คน

น้ำท่วม

มณฑลเสฉวนและนครฉงชิ่งมีพื้นที่ที่ประสบภัยน้ำท่วมทุกปี มีระดับความรุนแรงปานกลาง โดยเฉพาะนครฉงชิ่งซึ่งเป็นพื้นที่ติดแม่น้ำแยงซีในช่วงเดือน มิ.ย.-ส.ค. มักประสบภัยน้ำท่วม อย่างไรก็ตาม ระดับความรุนแรงของน้ำท่วมในพื้นที่สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินในระดับที่ควบคุม/ดูแลได้

หลังจากเหตุแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ส่งผลให้เขื่อนจำนวน 1,803 แห่ง (ร้อยละ 27) จากจำนวนเขื่อนทั้งสิ้น 6,678 แห่งในมณฑลเสฉวนได้รับความเสียหาย โดยมีเขื่อนจำนวน 379 แห่งที่เสียหายมากและต้องการการซ่อมแซมอย่างเร่งด่วน ความเสียหายดังกล่าวเพิ่มโอกาสการเกิดภัยน้ำท่วมในมณฑลเสฉวนโดยถือเป็นภัยที่รุนแรงเนื่องจาก แรงดันน้ำและปริมาณน้ำมหาศาลจากเขื่อนแต่ละแห่งในกรณีที่เขื่อนแตกหรือรั่วสามารถสร้างความเสียหายได้ในระดับรุนแรง

นอกจากนี้ ในพื้นที่นครฉงชิ่งซึ่งเป็นบริเวณต้นแม่น้ำแยงซีเกียงเหนือเขื่อนซานเสีก็ถือเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่จะประสบภัยน้ำท่วมได้ แม้ว่า การสร้างเขื่อนซานเสีจะมีการคำนวณเรื่องแรงดันน้ำอย่างรอบคอบ แต่การเพิ่มระดับน้ำปริมาณมหาศาลดังกล่าวอาจเพิ่มแรงดันน้ำมากเกินไปจนเกินกว่าที่คำนวณไว้ได้ จึงถือเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและเฝ้าระวัง

แผ่นดินถล่ม (landslide)

พื้นที่สูงทางตะวันตกของมณฑลเสฉวนมักประสบภัยจากแผ่นดินถล่มและโคลนถล่มเมื่อเกิดฝนตกหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณถนนที่เชื่อมกับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของมณฑล เช่น จิวไจ้โกว หรือเส้นทางจากมณฑลเสฉวนไปยังทิเบต ในเดือนสิงหาคม 2553 ได้เกิดเหตุการณ์ฝนตกหนัก และดินถล่มในมณฑลเสฉวน ได้มีผลกระทบต่อประชากร 5.8 ล้านคน ใน 67 อำเภอ และเมืองต่างๆ ในมณฑลเสฉวน ทั้งนี้ ชาวไทยส่วนใหญ่อาศัยในย่านเมืองหลวง มีได้อาศัยในจุดล่อแหลมต่อการเกิดดินถล่ม อย่างไรก็ตาม การเดินทางท่องเที่ยวในเสฉวน/ฉงชิ่งอาจมีความเสี่ยงต่อเหตุการณ์ดินถล่มในช่วงที่มีฝนตกหนักต่อเนื่อง อนึ่ง แผ่นดินถล่มครั้งร้ายแรงเกิดขึ้นในมณฑลกานซู เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2553 มีผู้เสียชีวิตกว่า 1,000 คน

2. แผนช่วยเหลือ/ อพยพคนไทยกรณีเกิดเหตุวิกฤติการณ์ทางการเมือง/ เกิดสงคราม

ระดับ 1 การเตรียมความพร้อมในสภาวะปกติ (Green Alert)

- จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับสื่อสาร ปรับปรุงหมายเลขโทรศัพท์และ email address ของคนไทยในพื้นที่บริษัทนำเที่ยวซึ่งให้บริการนำเที่ยวให้กับคณะท่องเที่ยวจากประเทศไทย และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่ดูแลด้านต่างๆ เพื่อให้พร้อมที่จะติดต่อประสานงานด้านต่างๆ เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

- ส่งเสริมความรู้จักคุ้นเคยกับบุคคลที่เป็น contact persons ของภาคเอกชนไทยและนักเรียน/นักศึกษาเพื่อเป็นกลไกในการกระจายข่าวการอพยพ หรือวางแผนเคลื่อนย้ายคนไทยมายังพื้นที่ปลอดภัย โดยกำหนดให้บ้านพักหัวหน้าสำนักงานเป็นจุดนัดพบก่อนอพยพ

- ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยซึ่งอยู่ประจำในพื้นที่ทราบเบอร์เจ้าหน้าที่สูงสุดสำหรับติดต่อในกรณีฉุกเฉิน
- จัดเตรียมและตรวจสอบคุณภาพของยาปฐมพยาบาล น้ำ และอาหารแห้งให้พร้อมสำหรับการบริโภคของคน 30 คน เป็นระยะเวลา 3-4 วัน เพื่อรองรับเหตุการณ์เฉพาะหน้าก่อนจัดหาซื้อเพิ่มเติมเมื่อเกิดเหตุต่อไป

ระดับ 2 การเตรียมความพร้อมเมื่อมีสิ่งบอกรหัส (Yellow Alert)

- แจ้งให้ contact persons ทราบเกี่ยวกับความอ่อนไหวทางการเมืองท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของคนไทย พร้อมประสานบริษัทนำเที่ยวจีนในพื้นที่ ซึ่งให้บริการนำเที่ยวให้กับคนไทย เพื่อขอทราบจำนวนคน/กลุ่ม ที่มีแผนเดินทางมาท่องเที่ยวในมณฑลเสฉวนและนครฉงชิ่ง พร้อมหมายเลขติดต่อผู้นำเที่ยวกรณีเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน
- แจ้งเตือนให้คนไทยในพื้นที่พกหนังสือเดินทางหรือสำเนาเอกสารเดินทางติดตัว เพื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน และชักชวนให้ทราบถึงสถานที่นัดหมายหากเกิดเหตุ
- ประสานสายการบิน เพื่อหาหรือเกี่ยวกับสถานการณ์และแผนการปรับเปลี่ยนจำนวนเที่ยวบิน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทำแผนอพยพ
- การเดินทางจากมณฑลเสฉวน (นครเฉิงตู) ถึง กรุงเทพมหานครใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง โดยการบินไทย และสายการบินจีนมีเที่ยวบินให้บริการสัปดาห์ละ 4 วัน (อังคาร พุธ ศุกร์ อาทิตย์) อย่างไรก็ตาม สำหรับวันที่ไม่มีเครื่องบินให้บริการก็สามารถเดินทางจากเฉิงตูไปยังคุนหมิง ก่อนเดินทางต่อไปยังกรุงเทพมหานครซึ่งมีบริการบินทุกวันได้ สำหรับคนไทยในนครฉงชิ่งนั้น สามารถเดินทางโดยสายการบิน China Shanghai Airlines ซึ่งให้บริการบินจากนครฉงชิ่งถึงกรุงเทพมหานคร อาทิตย์ละ 3 วัน (อังคาร พฤหัสดี อาทิตย์) หรือนั่งรถไฟความเร็วสูงจากนครฉงชิ่งมายังนครเฉิงตู (300 กม. ใช้เวลา 3 ชม.) หรือนครคุนหมิงเพื่อต่อเครื่องบินไปยังกรุงเทพมหานคร
- แจ้งสถานะล่าสุดของสถานการณ์ให้กระทรวงฯ ทราบเป็นระยะ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนไทยที่ประสงค์เดินทางมาในพื้นที่ทราบ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือเลื่อนการเดินทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักท่องเที่ยว
- เตรียมความพร้อมสำหรับการออกเอกสารแทนหนังสือเดินทาง (C.I.) กรณีหนังสือเดินทางสูญหาย/ ถูกทำลาย
- ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์สื่อสาร และของอุปโภคบริโภค
- ตรวจสอบเอกสารสำคัญและเอกสารลับของ สกญ. รวบรวมเอกสารสำคัญเตรียมพร้อมสำหรับการขนย้ายหรือทำลายทิ้งเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน สำรองเงินสด และเอกสารสำคัญทางการเงิน

ระดับ 3 การเตรียมความพร้อมเมื่อเริ่มมีความวุ่นวายระดับต้น (Orange Alert)

- ตรวจสอบจำนวนคนไทยทั้งผู้อยู่ประจำ นักเรียน และจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ แนะนำกลุ่มคนที่ไม่มีความจำเป็นต้องพำนักในพื้นที่ เช่น กลุ่มนักเรียน/นักศึกษาระยะสั้น นักท่องเที่ยว นักวิจัย ให้ทยอยเดินทางกลับประเทศไทยโดยสายการบินพาณิชย์
- ประสานเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและ สกญ. ต่างชาติ เพื่อประเมินสถานการณ์และขอรับทราบแนวทางการดำเนินการของมิตรประเทศ

- ประสานชุมชนชาวไทยสอบเพื่อหาหรือเกี่ยวกับสถานการณ์ และเตรียมจัดหาที่พักชั่วคราวกรณีชาวไทย ประสงค์ย้ายมาพำนักร่วมกัน พร้อมเตรียมน้ำ อาหาร ยา วัคซีนโรค และสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน และประสานหน่วยงาน ท้องถิ่นเพื่อขอรับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมาดูแลที่พักชั่วคราวของชาวไทย (หากสถานการณ์เื้อ้อำนวย)
- เตรียมความพร้อมสำหรับการออกเอกสารแทนหนังสือเดินทาง (C.I.) กรณีหนังสือเดินทางสูญหาย/ ถูกทำลาย
- จัดเก็บเอกสารสำคัญทางการเงิน ภูมยแฉผู้สัญกรัย และเงินสด พร้อมสำหรับเคลื่อนย้าย และจัดทำทะเบียน สิ่งของใน สกญ. และจัดทำทะเบียนสิ่งของทีเห็นควรทำลายเพื่อส่งเรื่องขออนุญาตทำลายเอกสารจากกระทรวงฯ

ระดับ 4 กรณีเกิดความไม่สงบ ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้พำนักในประเทศ จนถึงขั้นต้องอพยพคนไทยออกนอกประเทศ (Red Alert)

- ประสานการบินไทยเพื่อสำรองที่นั่งจัดส่งคนไทยกลับประเทศ ในกรณีต้องใช้เครื่องบินพิเศษอพยพคนไทย สกญ. ประสานกระทรวงฯ เพื่อขอรับการสนับสนุนและประสาน สอท. ณ กรุงปักกิ่ง เพื่อขออนุมัติ flight clearance จาก Civil Aviation Administration of China (CAAC) ที่กรุงปักกิ่ง และประสานสำนักงาน CAAC ในท้องถิ่นและ สนามบินทราวบเพื่อเตรียมการสำหรับการอพยพ และติดต่อ/ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยในพื้นที่ทราวบกำหนดนัดหมาย เพื่ออพยพ ผ่านสื่อประเภทต่างๆ โทรศัพท์ และประสานโรงแรมที่คนไทยมักเข้าพักเพื่อติดประกาศแจ้งให้คนไทยในพื้นที่ได้ทราวบ
- ประสานส่วนราชการ เช่น สำนักงานการต่างประเทศมณฑลเสฉวน/ นครฉงชิ่ง สำนักงานการต่างประเทศ ในอำเภอที่เกิดเหตุ เพื่อแจ้งให้ทราวบเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายคนไทยและขอความร่วมมือในการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายและการรักษาความปลอดภัย
- เตรียมความพร้อมสำหรับการออกเอกสารแทนหนังสือเดินทาง (C.I.) กรณีหนังสือเดินทางสูญหาย/ถูก ทำลาย
- เมื่อมีการอพยพคนไทยออกจากมณฑลเสฉวนและนครฉงชิ่งแล้ว เจ้าหน้าที่ สกญ. จะดำเนินการจัดทำ รายชื่อคนไทยที่ได้รับการส่งกลับประเทศ และตรวจสอบว่ามีคนไทยตกค้างอยู่หรือไม่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการ เดินทางกลับประเทศต่อไป

3. แผนช่วยเหลือ/อพยพกรณีภัยพิบัติทางธรรมชาติ

- ประสานกระทรวงฯ เพื่อทราวบสถานการณ์และการประเมินความเสียหายเบื้องต้น เพื่อประกอบการตัดสินใจ ตั้งศูนย์ประสานงานที่ประเทศไทย
- ประสานสำนักงานการต่างประเทศมณฑลเสฉวน/นครฉงชิ่ง และสำนักงานการต่างประเทศระดับอำเภอ เพื่อขอทราวบแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การเตรียมการด้านโรงพยาบาล และพาหนะเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บ พร้อมสอบถามจำนวนคนไทยที่ประสบเหตุ

- ประสาน contact persons ของกลุ่มคนไทย ทั้งกลุ่มนักเรียน นักธุรกิจในบริษัทต่างๆ และประสานบริษัทนำเที่ยวซึ่งให้บริการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยเพื่อขอทราบจำนวนนักท่องเที่ยวไทยและสถานที่ที่กลุ่มคนไทยและนักท่องเที่ยวดังกล่าวอยู่ เพื่อตรวจสอบสวัสดิภาพและวางแผนให้ความช่วยเหลือกรณีประสบปัญหาต่อไป

- ปฏิบัติตามแผนและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เนื่องจาก จะเป็นการดำเนินการที่ได้รับความสะดวกที่สุดในสถานการณ์ฉุกเฉิน

- ตรวจสอบตามโรงพยาบาลที่รัฐบาลท้องถิ่นมอบหมายให้ดูแลผู้ประสบภัย เพื่อให้ความช่วยเหลือคนไทยและอำนวยความสะดวกในการเดินทางกลับประเทศไทยต่อไป

- ประสานการบินไทยและสายการบินเพื่อขอทราบจำนวนเที่ยวบินและแผนการปรับเปลี่ยนจำนวนเที่ยวบินเพื่อวางแผนในการอพยพคนไทยที่ประสงค์เดินทางกลับให้กลับโดยสายการบินพาณิชย์ในโอกาสแรก

- จัดหาที่พักชั่วคราวเพื่อเตรียมการกรณีชาวไทยประสงค์มาขอพำนักชั่วคราวระหว่างช่วงวิกฤติ

- ตรวจสอบน้ำ ยารักษาโรค อาหาร เงินสดสำรอง อุปกรณ์สื่อสาร หากมีไม่เพียงพอจะต้องรีบดำเนินการจัดหาสำรองไว้ในโอกาสแรก เนื่องจาก ในกรณีที่เกิดภัยธรรมชาติมักมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำและสิ่งของบริโภคตามมา

- รายงานจำนวน รายชื่อ และหมายเลขติดต่อในเมืองไทยของผู้ประสบภัย เพื่อให้กระทรวงฯ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประสานให้ญาติทราบเกี่ยวกับสวัสดิภาพของคนไทย

4. แผนช่วยเหลือ/อพยพกรณีภัยโรคระบาดรุนแรง

- รายงานจำนวนคนไทยที่ป่วยหรือเสียชีวิตจากโรคระบาด และประเมินสถานการณ์

- ตรวจสอบรายชื่อผู้ประสงค์เดินทางกลับ ในกรณีที่มีคนไทยติดโรคระบาดควรประสานหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้องเพื่อขอทราบข้อแนะนำว่าเหมาะสมที่จะส่งผู้ป่วยกลับไทยหรือไม่อย่างไร

- ขอรับรายละเอียดด้านการแพทย์ของโรคระบาดที่เกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อประสานหน่วยงานด้านสาธารณสุขของไทยก่อนอพยพคนไทยกลับ พร้อมขอทราบนโยบายของไทยว่า มีแผนรองรับคนที่เดินทางกลับจากพื้นที่โรคระบาดอย่างไรและได้กำหนดระยะกักตัวผู้เดินทางกลับหรือมีระยะเฝ้าระวังหรือไม่และนานเท่าใด เพื่อชี้แจงให้ผู้เดินทางกลับทราบข้อมูลไว้ล่วงหน้า

- ประสานการบินไทยเพื่อขอทราบนโยบายเรื่องการรับผู้โดยสารจากพื้นที่โรคระบาด และผู้ที่ติดเชื้อขึ้นเครื่อง หากการบินไทยไม่สามารถให้บริการได้และสถานการณ์รุนแรงอาจต้องประสานกระทรวงฯ เพื่อจัดเที่ยวบินพิเศษเพื่อรองรับผู้ประสงค์เดินทางกลับประเทศไทย

- แจ้งชื่อและกำหนดเดินทางกลับให้กระทรวงฯ ทราบ เพื่อประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามนโยบายด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยต่อไป
